

-5-

Из **друге просфоре** вади се троугласта честица у част Пресвете Богородице и ставља се десно од Агнеца. Из **треће просфоре** вади се девет честица, у спомен чинова светих: пророка, апостола, светих отаца, мученика, преподобних, бесребреника и других, а стављају се лево од Агнеца, у три реда по три честице. Из **четврте просфоре** ваде се честице за живе, а из **пете** за упокојене чланове Цркве и те се честице ређају испод Агнеца.

Агнец ће се у току Литургије претворити у тело Христово и њиме ће се причестити свештеници и верници. Остале честице ће се, после причешћа, сипати у путир, где се налази крв Христова, да би крв Христова очистила грехе свих оних чија имена је свештеник поменуо, вадећи честице, и да би се сјединили са Христом. Остатке просфора, из којих је извађен Агнец и друге честице, раздаје свештеник после Литургије свима присутним верницима.

После завршетка вађења честица, свештеник благосиља кадионицу и, окадивши звездицу, ставља је на дискос. Затим окадивши покровце, ставља их на дискос и путир, а све покрива највећим покривачем (воздухом). Уз то говори молитве у којима моли Бога да прими ове дарове и да се сети свих **који су принели ове дарове и и ради кога су принесени**.

Проскомидија нас подсећа на рођење Христово, а такође и на страдање Његово. Рођење је било у тишини, људи Га чак нису ни приметили. Само су анђели певали на небесима и пастири су се поклонили новорођеном Спаситељу.

-6-

Због тога се проскомидија и врши у тишини. Свештеник све молитве изговара полугласно. Често се проскомидија врши у току јутрења или часова. По завршетку проскомидије свештеник кади олтар и храм.

-1-

Из богослужења
православне цркве

ОБЈАШЊЕЊЕ СВЕТЕ БОЖАНСКЕ ЛИТУРГИЈЕ

ТРЕЋИ ДЕО

ЛИТУРГИЈА ПРАВОСЛАВНЕ
ЦРКВЕ

Разуме се да Литургија у овом облику, како је ми данас служимо, није настала одједном, већ је продукт вековног развоја. Но, без обзира на тај вековни развој, као и на постојање великог броја литургија у току историје, суштина је остала иста и неизмењива.

Да би се сачувала једнообразност служења литургије, у четвртм веку су Свети Василије Велики и Свети Јован Златоусти записали **чинове** (текстове) Литургије, а који се чинови и данас служе под њиховим именом. У шестом веку Свети Григорије Двојеслов је записао у Цариграду текст још једне Литургије, која се данас служи у току Васкрсњег поста, под именом **Литургија раније освећених дарова**.

Литургија Светог Василија Великог, која се од Златоустове разликује нешто дужим молитвама, служи се десет пута годишње: у први пет недеља Васкршњег поста, на Велики четвртак и Велику суботу, на Бадњи дан и Крстовдан (уочи Богојављања) и на дан Светог Василија Великог.

Литургија раније освећених часних дарова служи се у дане Васкршњег поста (сем суботе и недеље) и прва три дана Страсне седмице. Служи се због тога да би се верници могли што чешће причешћивати. Дарови за ову Литургију су освећени на Литургији Светог Јована Златоуста или Светог Василија Великог.

У све остале дане у току године служи се **Литургија Светог Јована Златоуста**.

Има, међутим, неколико дана у години када Црква ускраћује служење Литургије. То су: среда и петак Сирне седмице, понедељак, уторак и четвртак Прве недеље Васкршњег поста и на Велики петак (ако на Велики петак падну Благовести, тада се служи Литургија Светог Јована Златоуста и она се односи на празник Благовести).

ВРЕМЕ ВРШЕЊА ЛИТУРГИЈЕ

Што се тиче дневног часа, кад треба да почне Литургија, ту нема неког одређеног правила. Ту ће важити месни обичаји, одлука надлежног епископа или терен парохије. У Војводини, Славонији и Босни почиње касније (најчешће у 10 часова), док у Србији почиње доста раније (већ у 8 часова).

Најопштије правило је да не почне пре изласка сунца, ни после подне. Изузетак је Васкрс, кад Литургија почиње врло рано, у наставку јутрења, као и на Бадњидан, Крстовдан, Велики четвртак и Велику суботу, кад се Литургија служи после подне.

ШТА ЈЕ ПОТРЕБНО ЗА СЛУЖЕЊЕ ЛИТУРГИЈЕ?

На Литургији свештеник облачи потпуно **одјејаније** (стихар, епитрахил, појас, наруквице и фелон) и за сваки део одежде чита одређену молитву. У току Литургије свештенику ће бити потребни одређени **сасуди** (путир, дискос, звездица, копље, кашичица, покровци, кадионица, суд за топлу воду, анафорник). Текст Литургије штампан је у **Службенику**, а свештеник ће користити и **Јеванђеље**, док су појцу потребни: **Апостол**, **Часослов**, **Зборник** и друго.

На светом престолу, жртвенику и солеји треба да горе **свеће**. За Литургију је потребно **пет хлебова** - **просфора** (просфора значи *принос*), умешених од чистог пшеничног брашна, са квасцем и сољу. Свака просфора има на горњој страни печат, који представља квадрат са крстом у средини. Међу крацима крста је натпис: *ИС -ХС; НИ -КА*, што на грчком језику значи: **Исус Христос** - **побеђује**. Просфоре се састоје из два дела, што означава две природе у Исусу Христу, божанску и човечанску. Поред просфора потребно је и чисто природно **вино**, **обавезно црвено**, да нас подсећа на крв Христову. У вино се сипа мало воде.

СВЕТА ЛИТУРГИЈА СЕ САСТОЈИ ИЗ ТРИ ОСНОВНА ДЕЛА

1. ПРОСКОМИДИЈА
2. ЛИТУРГИЈА ОГЛАШЕНИХ
3. ЛИТУРГИЈА ВЕРНИХ

ПРОСКОМИДИЈА

Свештеник који је спреман за служење Литургије улази у храм, чита пред олтаром одређене **улазне молитве**, целива иконе и улази у олтар. Ту целива Јеванђеље и свети престо, облачи свештене одежде, пере руке и стаје пред жртвеник, да би отпочео вршење **проскомидије** (реч проскомидија значи *приношење*, *приношење на жртву хлеба и вина*).

Стојећи пред жртвеником, свештеник узима **прву просфору**, чини копљем на њој знак крста и, читајући молитве и речи из Исаијиног пророштва о Христу, вади коцкасти део, који се од тог момента назива **АГНЕЦ (Јагње)** и представља Христа који се жртвује за људе. Свештеник ставља Агнец на средину дискоса, расеца га са доње стране унакрсно, а са горње стране пробада копљем, као што је римски војник пробо ребра Христова. Пошто је тада из Христа истекла крв и вода, улива свештеник вино и воду у путир.